

"Obrirem el MNAC amb l'ajut que calgui"

Eduard Carbonell, nou director en funcions del Museu Nacional d'Art de Catalunya ha presentat recentment el projecte museològic i el calendari d'actuacions per als propers mesos. La seva prioritat és obrir el museu. Aquest és l'objectiu que li han encomanat les institucions.

En ple mes d'agost, davant el Museu Nacional d'Art de Catalunya, MNAC, hi ha un bon grapat de turistes que pregunten a quina hora obre el museu. Més enllà, a les barraques on treballen els equips tècnics, es viu una calma descompasada per les trucades telefòniques. El despatx del director manté les mateixes fotografies penjades a la paret, es veuen des de la porta entreoberta. Eduard Carbonell obre la porta del despatx de bat a bat. Se sent acalorat i així ho manifesta. La raó és evident, l'aire condicionat no acaba d'anar bé. Cal obrir les finestres. Malgrat l'inconvenient climàtic, el nou director se sent animat. Rondina com és habitual i continua desconfiant dels periodistes. Però es nota que està de bon humor. A Eduard Carbonell no li agraden els periodistes ni tampoc li agrada el joc de les complicitats: "No vull que l'entrevista sigui de to personal, sinó sobre la feina que faig." Però un aspecte i l'altre són indistingibles i complementaris. Carbonell no és modest, fa valer la seva trajectòria i la seva experiència professional, però li agrada la discreció i prefereix no sortir habitualment a les planes dels diaris. Parla amb rapidesa, una mica enfarfegat, i no para de dibuixar cercles, quadrats i ratlles en un full en blanc mentre conversa. Li molesta que s'hagi dit que se sent joiós d'aquest nou càrrec, "perquè sembla que l'hagi buscat". I nega sistemàticament aquest interès. "Tothom sap que l'any 1988 vaig tenir la possibilitat de dirigir aquest museu i posteriorment em van tornar a fer l'oferta. Però vaig triar la Direcció General de Patrimoni i tinc un compromís amb el conseller Guitart." Defensa una política ordenadora del territori i nacional, on el MNAC es converteix en una peça més, encara que no dirà mai que no és una de les peces més importants.

—*Senyor Carbonell, per què diu que no se sent joiós de ser el nou director del MNAC?*

—Sí que me'n sento, és evident. M'agrada i per mi en certa manera és tornar a les arrels. Ara bé, el que he fet des de la Direcció General, guiat pel conseller Guitart, ha estat un disseny de la infraestructura cultural del país, de la qual el museu és una part.

—*Segurament ara vostè és l'home, dins l'àmbit cultural, amb més poder d'aquest país.*

—Això fa riure perquè sembla que sigui veritat. Ai, tot això dels càrrecs... Miri, hi ha unes qüestions que van implícites amb la Direcció General de Patrimoni que s'han intentat ordenar. Quan vaig entrar a la Direcció General, jo era el president de tots els patronats de tots els museus comarcals. Ara no en sóc de cap, perquè s'han transferit a les comarques i als municipis. Tot es va reordenant. De càrrecs, en vaig abandonar alguns i en tinc d'altres. Però van implícites amb el càrrec de director general.

—*Però, si més no, té molta informació de primera mà...*

—Tinc un cert nivell d'informació.

—*Podria fer una anàlisi de com es troba la cultura institucional d'aquest país, després d'haver passat un 1993 quasi de paràlisi?*

—Li contestaré des d'un punt de vista de Patrimoni, només, i li demostraré que no n'hi ha hagut paràlisi. Des d'aquesta Direcció General s'han endegat una sèrie d'actuacions, que es tradueixen en una sèrie de lleis, com la de Museus, el 1990; la de Biblioteques, el 1992; els decrets d'arqueologia, del mateix any; hi ha la Llei d'Arxius, que és antiga però que es desenvolupa durant aquests anys; la Llei de Patrimoni el 1993. Al costat d'això tenim una xarxa d'arxius comarcals que està programat que s'acabi el 2005; un mapa bibliotecari de Catalunya que està fet, amb un pacte econòmic amb les diputacions que farà que s'endeguin 18 projectes de biblioteques comarcals, que es comencen a construir enguany. Al costat d'això tenim una Biblioteca Nacional que s'inaugurarà a principis del 96; un Arxiu Nacional a Sant Cugat, que s'inaugurarà per Sant Jordi de l'any que ve; uns Museus de la Ciència i la Tècnica; un Museu Arqueològic en principi a Girona, però espero que molt aviat també tinguem el de Barcelona, lligat al d'Empúries i on s'hi vinculi l'Institut d'Estudis Ilerdenc i el Museu Arqueològic de Tarragona. I un Museu Nacional d'Art de Catalunya, que jo entenc retardat en aquest procés, possiblement perquè està ubicat en un edifici costós, que haurà de participar en el disseny sobre el territori. Per tant, s'ha fet una tasca d'ordenació i construcció d'infraestructures que ara començarem a trobar.

—Per tant, es pot dir que el balanç és positiu?

—Completament. Totes aquestes infraestructures s'han anat construint amb la tranquil·litat i la modèstia de l'anar fent.

—La discreció és el seu estil?

—No ho sé. El que pretenc és ser realista i fer les priorititzacions tocant de peus a terra.

—De vostè també diuen que és esquerp, desconfiat, negociador, bon gestor...

—Tot això que em diu m'agrada.

—Creu que amb aquests trets aconseguirà que el MNAC deixi de ser conflictiu?

—Jo sempre dic que quan surts massa als diaris, malament. Últimament surto massa als diaris i això ja em comença a cansar, perquè em distreu.

—De què el distreu?

—De la feina. Encara que també és bo que les coses se sàpiguen. Jo no tinc cap inconvenient a explicar cada cosa que fem, sobretot quan ja l'hem feta.

—Vostè diu que va per feina. Què ha fet aquestes primeres setmanes al capdavant del MNAC?

—D'entrada informar-me. Tenia una part d'informació, però no tota, perquè jo no estic al Patronat i aquí s'hi discuteixen moltes coses. Tenia els informes que s'elaboraven dins del museu i alguna cosa més que la meua gent m'explicava.

—La seva gent?

—A la Direcció General dispo de equips de gent molt bons. Tinc uns serveis que s'han adaptat a les lleis, tinc una subdirectora molt bona, la Marta Lacambra, així de clar.

—Ara que parla de la seva gent... Una de les coses que no va aconseguir crear Xavier Barral va ser un equip de tècnics per al museu. Per vostè aquest és un aspecte prioritari?

—Si no hi ha un equip les coses no funcionen.

—El seu equip del MNAC, el formarà a partir dels tècnics de Patrimoni?

—No. Sempre intento separar del tot les coses. El que pretenc és formar un equip amb la gent que ja hi ha aquí. Si pogués no anar a buscar ningú a fora del museu ho faria.

—Necessitarà incorporar gent nova?

—És probable. M'he trobat una plantilla molt desequilibrada, amb unes funcions molt servides de personal i unes altres funcions gens servides. Això vol dir que s'ha de reequilibrar la situació. Per exemple, penso que hi ha pocs conservadors. I en els museus els conservadors i els tècnics de museus són fonamentals.

—Hi ha un altre tema que el va enfrontar amb el senyor Barral...

—No vull parlar del senyor Barral, si vol parlem del futur i del que jo faré, però el senyor Barral tenia el seu estil i les seves capacitats i jo tinc les meves. El que sí que li vull

“La senyora Gae Aulenti no ho sap, però aquesta és la meua intenció: que nosaltres tinguem un discurs museològic clar i que tot això la senyora Aulenti ho converteixi en un discurs museogràfic. Que vol dir un discurs atractiu, entenedor, clarificador, brillant.”

dir és que jo em sento hereu del treball del senyor Ainaud, del senyor Sureda i del senyor Barral. I en les directrius del meu projecte del romànic i el gòtic he tingut en compte els plantejaments dels antics directors.

—Un dels aspectes en els quals vostè va ser més crític amb Xavier Barral des de la Direcció General va ser amb el tema del servei de restauració. A partir d'ara el Centre de Restauració de Sant Cugat passarà a restaurar les peces del MNAC?

—Continuo dient-li que una cosa és la Direcció General i una altra és el Museu. En cap moment no hi haurà una fusió d'equips. Jo el 1989 vaig fer un disseny de restauració per a Catalunya: el Centre de Sant Cugat, que té una extensió sobre el territori i del qual depenen els SAM (Servei d'Atenció Museística); pintura mural, al MNAC; paper, a l'Arxiu Nacional...

—Però vostè no estava d'acord amb els criteris de restauració de Barral.

—Una cosa és el disseny de funcionament i una altra són els criteris en la restauració. Cadascú és lliure de tenir els criteris que vulgui, jo en tinc els meus. Criteris, no mètodes, que és diferent. El que també vull dir és que si és necessari, per obrir el romànic i el gòtic, que el servei de Restauració de Béns Immobles restauri peces del MNAC, es farà. Perquè per a les institucions és prioritari obrir. I, si cal, amb l'ajut de qui sigui. La meua intenció és treballar fonamentalment amb els tècnics que té el museu, fins on pugui, quan no pugui, canviaré.

—Reprenem el fil d'una pregunta oblidada. Què ha fet aquestes primeres setmanes al MNAC?

—He assumit la situació i he fet una mica el pla de vida. He pres les grans decisions, el Patronat ha aprovat el meu programa i per altra banda he treballat el disseny perenne del museu, allò definitiu per a la seva vida futura.

—Expliqui el projecte.

—Consisteix a traslladar els absis romànics a l'ala esquerra, tal com estava previst, i alhora instal·lar el gòtic a l'ala dreta. Perquè la consolidació de l'ala dreta és molt menys costosa econòmicament i per tant és possible. Deu mesos i mig després que es licitin les obres s'obrirà el romànic i quatre mesos després, el gòtic. A més, les exposicions temporals quedaran ocupades per col·leccions del propi museu (renaixement, barroc i gabinet de dibuixos i gravats) amb una durada mínima d'un any.

—Les peces del XIX i el XX, que conformen el Museu d'Art Modern, continuaran instal·lades a la Ciutadella o aniran al Convent del Àngels, tal com ha ofert recentment l'Ajuntament de Barcelona?

—Oficialment aquesta proposta no existeix.

A mi em sembla que aquí hi ha un projecte unitari que no s'ha de bellugar. Perquè la qüestió més important és encabir en els límits d'aquest palau el discurs del Museu d'Art de Catalunya fins els anys 40.

—*Tanmateix, el Convent del Àngels seria una ubicació provisional.*

—Com a provisional és una altra història. Però, de totes maneres, els diners que dóna el Parlament es poden esmerçar en el Convent del Àngels o es poden esmerçar en el museu. En principi el que interessa és que les peces que hi ha al museu del parc es posin ben posades al Museu Nacional i no buscar altres seus disperses.

—*Les modificacions que ha fet en el projecte museològic són les que va dictaminar la Junta de Museus?*

—Algunes de les modificacions que he fet les havia previst la Junta, moltes d'altres no. L'informe de la Junta de Museus acabava dient que l'absis de Toses havia de mostrar-se. Evidentment jo l'incloc. Ara, el projecte el fa el director del museu, no la Junta.

—*Quin sentit ha de tenir l'itinerari de les col·leccions?*

—Aquesta és l'essència del projecte museològic. En aquest museu s'ha d'explicar la història de l'art d'un país. El que pretenem és que les obres tinguin el sentit que en la seva època tenien. Que això no vol dir que sigui purament didàctic, de fitxetes. Possiblement hi haurà molt poc text a les parets, perquè una obra ha de tenir la potència d'explicar-se per ella mateixa. El que passa és que tot aquest art l'hem de dotar de prou elements perquè sigui explicat en tota la seva complexitat: Podem comparar dos absis a partir d'un mateix tema iconogràfic, podem dedicar una vitrina a veure l'evolució formal d'una imatge determinada, podem contextualitzar una peça des d'un punt de vista sociològic, una determinada col·lecció la podem comparar amb la pintura italiana del seu moment... Tot això enriqueix el discurs. O sigui, és un discurs lineal on hi fan incursions les "bombolletes", que jo en dic i que la meua gent del museu en fa broma.

—*Creu que és bo que una mateixa persona sigui director del MNAC i alhora ostenti la presidència de la comissió executiva de la Junta de Museus?*

—Jo diria que és temporalment bo. En aquest moment penso que sí, sincerament,

—**Quina relació té amb el senyor Duran Farell?**

—**Molt bona.**

—**Una vegada el senyor Duran Farell va dir que mentre ell fos president del Patronat del MNAC vostè no seria mai director.**

—**Jo no sé si ho va dir. Quan va sortir als diaris em va trucar i em va dir que no era veritat. No sé per què podia dir-ho. No crec que ho digués.**

—**Per tant, nega que hagi tingut mai cap enfrontament amb ell, ni tan sols quan formaven part de la comissió rectora del museu?**

—**Jo vaig plegar aviat d'aquella comissió.**

perquè altrament no hauria acceptat el càrrec. Les institucions han decidit obrir i han entès que el director general de Patrimoni té instruments i coneixements suficients per ajudar a tirar aquest objectiu endavant. Ara, jo entenc que un cop obert el romànic i el gòtic ja no serà tan bo que aquests dos càrrecs coincideixin en una mateixa persona. Llavors caldrà prendre una decisió.

—*Ara per ara l'avantatge és que té tots els flancs controlats?*

—Diguem que m'és més còmode treballar d'aquesta manera per poder obrir.

—*Un cop obert el museu deixarà la Direcció General de Patrimoni i la presidència de la comissió executiva i acceptarà formalment el càrrec de director?*

—O marxaré fora o tornaré a la càtedra. I no faig broma ni faig falsa modèstia. Tinc el convenciment que la meua missió és obrir el museu, m'interessa enorme-

ment i accepto el repte. Però penso que em poden deixar sol, que ho puc fer malament...

—*Que el poden deixar sol?*

—Que no em donin diners. Vol dir això i res més.

—*Deia abans que sembla que tingui tots els flancs controlats. De totes maneres, tots els directors s'han trobat amb un flanc difícil de controlar, que és la senyora Gae Aulenti. Vostè ha estat crític amb els seus excessos arquitectònics.*

—He tingut dues reunions amb ella fins ara. I penso que hi ha una bona sintonia. Penso també que hi ha dues tasques importants en la figura de la senyora Aulenti. D' un cantó, l'arquitectura d'estructures, que no em sembla que sigui la seva tasca més important, i de l'altre, la dissenyadora de la museografia basant-se en un dibuix museològic clar. La senyora Aulenti és i ha de ser bona en aquest segon apartat. Ella no ho sap, però aquesta és la meua intenció: que nosaltres tinguem un discurs museològic clar i que tot això la senyora Aulenti ho converteixi en un discurs museogràfic. Que vol dir un discurs atractiu, entenedor, clarificador, brillant.

—*I creu que ella ho entendreà?*

—N'estic convençut. I si no ho entén tindrà una frustració.

—*I què farà?*

—El que he de fer.

—*Si no s'entenguessin, la senyora Aulenti podria deixar el museu?*

—Estaré segur que ens entendrem. N'estic convençut.

Montserrat Serra